

**УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО**

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф.дн Милко Димитров Петров;
СУ"Св. Климент Охридски", ФЖМК

Научна специалност 3. *"Социални, стопански и правни науки"*;

Научно направление 3.5. *"Обществени комуникации и информационни науки"*;

Относно: дисертационен труд на тема за придобиване на образователната и научна степен „доктор“;

Научен ръководител : проф.дн Ивайло Христов;

Автор на дисертационния труд: Паолина Димитрова Желева, докторант в катедра „Медии и обществени комуникации, УНСС“;

Тема на дисертационния труд: *„Медийни манипулации на общественото мнение: сравнителен анализ на британската преса за Брекзит“.*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд на основание чл.9 от ППЗРАСРБ и чл.100 от Правилника за учебната дейност на УНСС, решение на катедра „Медии и обществени комуникации“ (Протокол №7/02.03.2023г.), съгласно Заповед №712/23.03.2023г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за докторантката.

Паолина Желева е представила за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Медии и обществени комуникации“, Факултет, „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС, съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ.

Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание на съответните *решения на КС / ФС*.

1.1.Кратка биографична справка.

Докторантката Паолина Желева е магистър по специалност *”Продуцентство и културни индустрии”*, УНСС (2012) и бакалавър по специалност *”Журналистика и масмедии”*, УНСС(2011). От 2017г. е член на БДВО. Работила е в информационна агенция КРОСС, била е редактор, водещ и репортер в телевизия „България 24”. От март 2018г. е редовен докторант в катедра „Медии и обществени комуникации” в УНСС.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

2.1.Структура, обем

Представеният дисертационен труд се отличава с отлична структура и композиция. Той съдържа: Увод, четири глави, заключение, научни приноси и библиография в размер на **166 страници**. **Библиографията** включва **177 заглавия** на кирилица и латиница, от които **117 заглавия** на кирилица и **60 заглавия** на латиница. Посочените източници в библиографията показват знанията и професионалната компетентност на докторантката Паолина Желева. В **Увода** са развити задължителните реквизити за всяка дисертация- обект и предмет на изследването, методология, научни приноси и др.

2.2.Актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд.

Избраният проблем за докторска дисертация е много актуален, от гледна точка на неговото значение за бъдещото развитие на ЕС и голямата политическа и медийна динамика в обединена Европа. Докторантката Паолина Желева избира твърде проблематична негова страна- възможните медийни манипулации, които британската преса осъществява преди провеждането на Референдума „за или против” Брекзит. Поради което този изследователски проблем е от голямо значение за оценката на фактическото участие на британската преса, в изграждането и обработването на общественото мнение в Обединеното кралство относно Брекзит. Докторантката, с теоретични и емпирични методи, осъществява

„анализ на медийната комуникация, чрез която медиите отразяват едно съществено събитие-Брекзит, което променя външнополитическата сцена на ЕС”. Този научен анализ е много оригинален, и в известен смисъл - той е пръв по рода си в българското медиазнание. Чрез направените няколко емпирични изследвания, докторантката доказва своите основна теза и хипотеза. Тя решава и основните задачи, които се поставят в дисертационното изследване. Изводите на докторантката са, че *„обхватът на Брекзит в обществените представи зависи от социалното конструиране на медийните публикации”.* *„А Референдумът за Брекзит е класически пример за това как политици и общественост определят дневния ред и, че новинарските медии имат краткосрочни, но значими ефекти”.* Всъщност *„Брекзит е произведение/продукт на британската преса”.* Което доказва изключително силната манипулираща роля на пресата върху общественото мнение в Обединеното Кралство относно Брекзит.

2.3. Степен на познаване на научната литература и изследваната в дисертационния труд проблематика.

Докторантката Паолина Желева показва висока степен на познаване на проблема в научната и научно-приложната литература по изследвания проблем. Тя използва и цитира редица важни научни изследвания, които познава и умело интерпретира в научното изложение на дисертационния труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати.

3.1. Научни и научно-приложни резултати, постигнати в дисертационния труд.

- **Научен резултат на дисертационното изследване е изборът на оригинална тема за научен анализ, която позволява на докторантката да я развие с помощта на теоретични и емпирично-приложни научни методи.** Разглеждането на отразяването и медийните манипулации в британската преса преди провеждането на Референдума за Брекзит, въз основа на контент- анализ на много голяма извадка от публикации във водещите британски вестници, е първо по рода си у нас, и представлява много сериозен научен принос на тази докторска дисертация. Теоретичният анализ включва шест водещи прес издания във Великобритания- *Таймс, Дейли*

Телеграф, Дейли мейл, Дейли Мирър, Сън и Дейли Експрес. Докторантката използва проблемно-структурен и системно-функционален подход на научен анализ, които ѝ позволяват да разгледа професионално и подробно медийната среда на пресата във Великобритания в навечерието на Брекзит.

- **Научно-приложен резултат на това дисертационно изследване е също проведеното анкетно изследване сред редактори в български ежедневници,** което показва обществените нагласи в България по отношение на Брекзит. Това емпирично изследване е направено с авторска анкетна карта, която гарантира неговата оригиналност.

3.2. Методология и ограничения на проведеното изследване

Докторантката Паолина Желева избира дедуктивен подход - тя тръгва от общотеоретичния подход към проблема Брекзит и неговото медийно отразяване в британската преса, и стига до емпиричните изследователски практики, които с факти обосновават направените теоретични наблюдения и изводи. За тази много сложна и силно дискуссионна тема, това несъмнено е професионален изследователски подход. Той позволява на докторантката да използва в своето изложение методи и индикатори, взети от различни науки- *медиазнанието, изследванията на текста, медийният маркетинг, социологията на медиите и др.* Тя показва сериозна теоретична подготовка и притежава необходимите познания в областта на количествените и качествените социологически изследвания и методики.

Докторантката коректно представя на читателя своите извадки, теоретично ги обосновава и надлежно илюстрира получените резултати с многобройни таблици. Тя определя използваните методи за научен анализ като: *индуктивен/дедуктивен/логически/аналогичен/ първичен анализ/ наблюдение/вторичен анализ/контент анализ/сравнителен анализ.* **Езикът и стилът на научното изложение** са много добри, докторантката използва научен език и стил на изразяване - тезите се представят и обясняват много ясно и достъпно за читателя.

Дисертационният труд наистина постига поставените основни цели. С помощта на теоретични и практико-приложни аргументи се обобщават целта и поставените научни задачи в дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси.

4.1. Оценка за научните и научно-приложните приноси, посочени от докторанта.

Дисертацията е много добре изпълнено научно изследване, което респектира с научна задълбоченост, професионални познания и компетентност на докторантката. Дисертацията има сериозна теоретична основа, и заедно с това - сравнително голяма емпирична част. Ето защо тя е двойно аргументирана - от една страна- чрез теоретичния анализ, и от друга- чрез извършените емпирични изследвания, които се основават на количествени и качествени методики. Докторантката Паолина Желева посочва 5 основни научни приноса, които се верифицират от извършеното научно изследване:

Първият научен принос е в областта на медийната теория, и той се отнася до взаимодействието между медиите и политиката, и силното им влияние върху обществото като цяло. Въз основа на това, докторантката изгражда теоретична рамка на тактическия модел на Алвин Тофлър за видовете манипулативни техники.

Вторият научен принос отново е от сферата на медийната теория. Той се отнася до въведените от докторантката критерии и процедури за оценка на основните причини, които довеждат до излизането на Великобритания от ЕС, и съществуващите все още противоречия между Обединеното кралство и ЕС.

Третият научен принос е от сферата на медийната социология. Докторантката е направила емпирично изследване чрез метода на сравнителния анализ - проучване на първични и вторични данни относно британската преса, и нейната голяма роля в провеждането на Референдума относно Брекзит.

Четвъртият научен принос е проведеното от докторантката емпирично проучване на мненията и оценките за Брекзит на редактори в български ежедневници, които дават възможност да се видят обществените нагласи в България към Брекзит.

Петият научен принос е проведеното от докторантката собствено проучване, контент анализ на медийни публикации в българските ежедневници, който позволява да се представи и обоснове позицията на

български редактори в тези ежедневници към Брекзит, която създава публичен медиен образ на този проблем в България.

Смятам, че така формулираните научни приноси от докторантката Паолина Желева имат основания да бъдат приети. Те много добре показват разработването на проблема с теоретични и емпирични средства. Но също и важността на този проблем не само за ЕС като цяло, но и за всяка отделна страна- членка.

Бих посочил **още един научен принос**- това е втора глава „*Психологическо влияние на Брекзит*”, която разглежда Брекзит като психодрама, анализира психологическите основания за изграждане на общественото мнение във Великобритания за излизането от ЕС, и ролята, която британската преса изпълнява за формиране на преобладаващо обществено мнение в тази посока.

Този дисертационен труд е особено ценен, именно защото изследва британската преса и нейното активно участие в провеждането на Брекзит като политическо решение. Въз основа на сериозен теоретичен анализ на водещи публикации в английската преса, и чрез проведените емпирични изследвания от докторантката, основани на количествени и качествени методики. Ето защо препоръчвам това много интересно и оригинално научно изследване да бъде публикувано след необходимата редакция. Така то ще получи много по-широка читателска аудитория и публичност.

5. Оценка на публикациите по дисертацията.

5.1. Докторантката Паолина Желева е представила **3 научни статии**, които са публикувани в авторитетни научни списания и доклади от проведена международна конференция. Те отговарят на необходимите законови изисквания. Научните списания, които присъстват в Националния референтен списък, и сборникът от международна конференция гарантират висока степен на разпространение на получените резултати в научната литература.

6. Оценка на автореферата.

6.1. Авторефератът съдържа всички необходими реквизити, съобразно изискванията на закона- обект и предмет на научното изследване, избрани методи за научен анализ, ограничения на изследването, основна хипотеза и др. Той съдържателно резюмира основните глави и раздели на дисертационното изследване, и представя с научни аргументи постигнатите научни и научно-приложни резултати и приноси. Авторефератът коректно

представя дисертацията като цяло - от гледище на нейната теоретична и емпирично-приложна част

7. Критични бележки, препоръки и въпроси.

Имам един въпрос към докторантката:

Ако в РБългария успешно бъде проведен Референдум за излизането на страната от ЕС, който да получи одобрението на Парламента, кои български медии ще се окажат водещи в хода на неговото провеждане? Националните телевизионни програми, социални мрежи като Фейсбук, Тик-ток, онлайн сайтовете за новини и анализи, отделните профили на известни инфлуенсъри, които имат хиляди последователи? И къде в този списък трябва да се постави традиционната българската преса?

8. Заключение.

Като изхождам от оригиналната тема и изследователски подход в дисертационното изследване, извършения задълбочен теоретичен анализ, прегледаната сериозна научна литература, извършените емпирични изследвания с авторски методики, **напълно убедено** препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят научната и образователна степен „доктор” на Паолина Димитрова Желева за нейната дисертация на тема: *Медийни манипулации на общественото мнение: сравнителен анализ на британската преса за Брекзит*”, проф.направление 3.5.”Обществени комуникации и информационни науки”, с научен ръководител проф.дн Ивайло Христов.

София, 21 април 2023г.

Подпис:

.....
проф.дфн Милко Петров